

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА**

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра педагогіки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
ОСВІТИ

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література). Англійська мова

Освітня програма «Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)»

УХВАЛЕНО

Рішенням кафедри педагогіки
Протокол №__ від __ _____ 2020 року

м. Суми – 2020

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Актуальні питання інноваційного розвитку освіти
Викладач (-і)	Бойченко Марина Анатоліївна – докт. пед. наук, доцент, доцент кафедри педагогіки
Профайл викладача (-ів)	https://ipp.sspu.sumy.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=56&Itemid=45
Контактний тел.	050 277 02 94 Бойченко Марина Анатоліївна
Е-mail:	marinaver18@gmail.com
Сторінка курсу в Moodle	https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=1290
Консультації	Консультації для студентів кожний четвер о 12 годині, в аудиторії 218 (ЦК)

Анотація до дисципліни

Дисципліна «Актуальні питання інноваційного розвитку освіти» (АППРО) спрямована на формування здатності студентів використовувати у своїй педагогічній діяльності ті інноваційні перетворення, які постійно відбуваються в системі освіти, розуміти сутність інноваційних змін відповідно нормативно- правових документів, які їх забезпечують, володіти принципами академічної доброчесності.

Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування здатностей студентів:

- виявляти широке коло проблем, що стосуються інноваційних змін, спрямованих на підвищення якості і конкурентоспроможності освіти;
- вирішувати стратегічні завдання, що стоять перед національною системою освіти в нових економічних і соціокультурних умовах, інтеграцію її в європейський і світовий освітній простір;
- ставити мету та обирати ефективні шляхи її досягнення шляхом розуміння фундаментальних основ інноваційних перетворень та використання як теоретичних, так і практичних методів інноваційної педагогічної діяльності.

Завдання курсу:

- Визначити основні напрямки і тенденції інноваційного розвитку освіти України.
- Сформулювати розуміння сутності інноваційного розвитку загальноосвітніх та позашкільних закладів освіти.
- З'ясувати особливості інноваційних перетворень вищої школи та закладів післядипломної освіти.
- Розуміти зміст модернізації національної освіти на засадах компетентнісного підходу.
- Володіти сутністю інноваційних технологій в освіті.
- Дотримання принципів академічної доброчесності.

Програма навчальної дисципліни

Формат дисципліни

Обсяг дисципліни

Вид занять	Загальна кількість годин
лекції	14
практичні заняття/ семінарські /лабораторні/індивідуальні	14
консультації	2
самостійна робота	60

Ознаки дисципліни

Рік викладання	Курс навчання	Семестр	Кількість кредитів/годин	Кількість змістовних модулів	Форма контролю	Нормативна/вибіркова
2020-2021	1	2	3/ 90	3	залік	нормативна

Результати навчання за дисципліною

1) Загальні компетентності:

Здатність діяти на основі принципів професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності (**ЗК 2**).

Здатність цінувати різноманітність та мультикультурність світу, керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співпраці (**ЗК 3**).

Здатність працювати в команді, генерувати нові ідеї, мотивувати колег (учнів, студентів) на досягнення загальних цілей (**ЗК 4**).

Здатність здійснювати пошук, оброблення, аналіз, систематизацію, критичне осмислення інформації з різних джерел; навички використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій (**ЗК 5**).

Здатність діяти відповідально і свідомо, дотримуватися трудової дисципліни, планування та управління часом (**ЗК 6**).

Здатність визначати, формулювати та розв'язувати складні професійно-педагогічні проблеми, які вимагають інтеграції знань та практичних умінь з різних наук (**ЗК 7**).

Здатність спілкуватися державною мовою, уміння правильно, логічно, ясно будувати своє усне та писемне мовлення (**ЗК 8**).

Здатність учитися, готовність до самоосвіти і самовдосконалення впродовж життя, постійного підвищення кваліфікації, брати відповідальність за навчання інших (**ЗК 10**).

2) Професійні компетентності:

Здатність самостійно опанувати нові знання за спеціальністю, вільне володіння науковим інструментарієм у галузі філологічної та методичної науки для використання у професійній діяльності (**ПК-1**).

Здатність орієнтуватися в основних тенденціях суспільного життя, мовної, літературної освіти та визначати власну позицію, вивчати, критично осмислювати й упроваджувати у власну педагогічну та наукову діяльність передовий український та світовий досвід відомих науковців та вчителів з метою свідомого вибору шляхів вирішення проблем в освітньому процесі (**ПК-5**).

Володіння методологією і методами наукового дослідження, уміння виконувати завдання проблемно-пошукового, дослідницького, творчого характеру (**ПК-6**).

Навички ефективно проектувати (відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу, розробляти навчально-методичні комплекси), проводити різні види занять, самостійну роботу за фахом в закладах освіти з урахуванням знань про індивідуально-вікові особливості молоді (**ПК-7**).

Здатність виконувати комплексний дослідницький проект з актуальних проблем філології, методики та інших, суміжних із філологією, галузей знань; брати участь в різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії) (**ПК-8**).

Уміння організовувати освітній процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на розвиток учнів або студентів; здатність до ефективної та компетентної участі в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори) (**ПК-10**).

Знання:

ПРЗ 1. Розуміння шляхів інноваційного розвитку системи вищої освіти України в умовах реформаційних перетворень.

ПРЗ 2. Базові уявлення про філософсько-методологічний аналіз сучасного стану освіти в Україні та за кордоном.

ПРЗ 3. Базові уявлення про психологічні чинники, які впливають на процес

навчання студентів, про структуру педагогічних здібностей та їх формування у студентів.

ПРЗ 6. Розуміння методів та прийомів навчання/викладання української мови та літератури в закладах освіти.

ПРЗ 8. Поглиблені знання іноземної мови

ПРЗ 10. Знання сучасних методик і технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних для успішного, ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукових досліджень.

Уміння:

ПРУ 4. Здатний діяти на основі принципів професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРУ 5. Володіє сучасними методами та прийомами викладання української мови та літератури в закладах вищої, загальної, додаткової педагогічної освіти.

ПРУ 6. Проектує і проводить різні види занять з урахуванням інноваційних технологій, передового педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості молоді.

ПРУ 7. Бере участь в різних формах навчально-педагогічної комунікації (педради, методоб'єднання учителів-філологів або класних керівників, батьківські збори).

ПРУ 8. Бере участь в різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії).

ПРУ 9. У професійній діяльності керується сучасними принципами толерантності, діалогу і співпраці.

Комунікація:

ПРК 2. Ефективна взаємодія в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.

Тематичний план вивчення дисципліни

РОЗДІЛ I. Інноваційний розвиток освіти України

Тема 1. Основні напрямки і тенденції інноваційного розвитку освіти України.

Тема 2 . Інноваційна людина як проект сучасної освіти. Роль класного керівника в формуванні інноваційної людини.

Тема 3. Оновлення нормативно-правової бази інноваційного розвитку системи освіти

Тема 4. Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти

Тема 5. Академічна доброчесність. Нормативно-правове забезпечення, вимоги, відповідальність.

РОЗДІЛ II. Інноваційний розвиток загальноосвітніх, позашкільних та вищих закладів освіти

Тема 1. Інноваційний розвиток закладу загальної середньої освіти в світлі Концепції «Нова українська школа».

Тема 2. Сучасна інклюзивна освіта. Її особливості, нормативно-правове забезпечення.

Тема 3. Інноваційний розвиток позашкільної освіти.

Тема 4. Інноваційні перетворення вищої та післядипломної освіти.

РОЗДІЛ III. Модернізація національної освіти на засадах компетентнісного та технологічного підходів

Тема 1. Модернізація національної освіти на засадах компетентнісного підходу.

Тема 2. Інноваційні технології в освіті.

Тема 3. Дистанційне навчання як інноваційна педагогічна система.

Політика дисципліни

Викладання курсу ґрунтується на принципах академічної доброчесності. Студент виконує завдання, які зазначено у програмі (силабусі) вчасно. Всі завдання курсу повинні бути виконаними незважаючи на причину відсутності студента на занятті. У такому випадку студент виконує завдання дистанційного курсу з дисципліни на платформі MOODL (доступ на сторінку курсу за адресою: <https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=812>).

Академічна доброчесність

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;
- самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти описуються дії викладача та здобувача вищої освіти.

За порушення правил академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнуті до таких форм відповідальності:

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, іспиту, заліку тощо; - повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, додаткові контрольні роботи, тести тощо);
- повторне проходження оцінювання (проміжного та підсумкового контролю);
- повторне проходження курсу з навчальної дисципліни;

- відмова у наданні позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації;
- відмова у призначенні академічної стипендії;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання;
- попередження;
- доведення інформації до правоохоронних органів (якщо дії з вчинення обману містять ознаки складу кримінального правопорушення, у випадку вчинення хабарництва);
- зниження результатів оцінювання кваліфікаційної роботи;
- повторне виконання окремого розділу (розділів) кваліфікаційної роботи.
- відрахування з Університету («Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у освітньо-науковій діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка», що ухвалене рішенням вченої ради університету протокол № 12 від 18 червня 2020 року).

Система оцінювання та вимоги Критерії оцінювання результатів навчання

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання відповідно до Положення про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка.</p> <p>Накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою, за всі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності: творчі роботи, презентації, контрольні роботи, поточний контроль.</p> <p>Основними критеріями оцінювання знань магістрів є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність осмислити зміст теми, використати його для розв'язання педагогічних задач. 2. Вміння вибудувати логіку та взаємозв'язок між окремими положеннями теми семінарського заняття. 3. Уміння публічно представити матеріал теми семінарського заняття. 4. Здатність творчо використати набуті знання. 5. Вміння сформулювати своє ставлення до проблем, що розглядаються на семінарському занятті.
--	--

<p>Критерії оцінювання навчальних досягнень магістрантів</p>	<p>90-100 балів. Магістр вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює власні думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання, самостійно знаходить додаткову інформацію, та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, може аргументовано обирати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної творчої діяльності, вільно використовує знання для використання творчих завдань.</p> <p>82-89 балів. Магістр вільно володіє навчальним матеріалом. Застосовує знання на практиці, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні знання на практиці. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою, має стійкі навички виконання завдань.</p> <p>74-82 бали. Магістр вільно володіє навчальним матеріалом. Застосовує знання на практиці, але узагальнює і систематизує навчальну інформацію не в повній мірі, допускає огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні знання на практиці.</p> <p>64-73 бали. Магістр володіє навчальним матеріалом, знає основні поняття навчального матеріалу, виконує поставлені завдання на репродуктивному рівні, має недостатньо стійкі навички виконання практичних завдань.</p> <p>60-63 бали. Магістр володіє навчальним матеріалом поверхнево, фрагментарно, відтворює певну частину навчального матеріалу на рівні запам'ятовування, знає основні поняття навчального матеріалу. Має елементарні, нестійкі навички виконання завдання.</p> <p>35-59 балів. Магістр має фрагментарні знання при незначному загальному обсязі навчального матеріалу, відсутні сформовані вміння та навички, допускає суттєві помилки під час відповіді. Планує та виконує частину завдання за допомогою викладача..</p>
--	--

	1-34 бали. Магістр не володіє навчальним матеріалом. Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.
Умови допуску до підсумкового контролю	Магістрант допускається до підсумкового контролю при умові здачі усіх практичних завдань та завдань самостійної роботи. Заліком є сума балів набраних студентом протягом семестру за усі види роботи: усні оцінки за роботу на семінарах, виконання практичних завдань, захист індивідуального творчого проекту, підсумкова контрольна робота.

Розподіл балів (залік)

Поточний контроль											Самостійна робота	Сума	
РОЗДІЛ 1					РОЗДІЛ 2				РОЗДІЛ 3				
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	28	100

T1, T2 ... T 9 – теми розділів

Засоби діагностики результатів навчання

Засобами діагностики є залік, навчальний освітній проект, тести, педагогічні задачі.

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна:

1. Біла книга національної освіти України / Акад. пед. наук України; за ред. В. Г. Кременя. – К.: вид-во Акад. пед. наук України, 2009. – 256 с.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник / І.М. Дичківська. – 2-ге вид. доповн. – К.: Академвидав, 2012. – 357 с.
3. Інновації як чинник суспільного розвитку: теорія і практика [Текст]: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, (30 - 31 березня 2012року). Ч.І. – Суми: [НІКО], 2012. – 175 с.
4. Інновації як чинник суспільного розвитку: теорія і практика [Текст]: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, (30 - 31 березня 2012року). Ч.ІІ. – Суми: [НІКО], 2012. – 215 с.
5. Інноваційна діяльність ЗНЗ / Упоряд. Л. Галіцина. – К.: Вид. Дім «Шкільний світ», 2005. – 128 с.
6. Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології: колективна монографія. – К.: Аміак, 2005. – 252 с.
7. Євтух М.В. Інноваційні методи оцінювання навчальних досягнень: моногр. / М.Б. Євнух, Е.В. Лузік, Л.М. Дибкова. – К.: КНЕУ. 2010. – 248 с.

8. Калініна Л.М. Проект інноваційної школи: стратегічне планування, управління інноваціями / Л.М. Калініна. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 96 с.
9. Керівник і керівництво: Інноваційні підходи / упоряд. Людмила Галіцина. – К.: Шк.. світ, 2011. – 112 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»)
10. Паламарчук В.Ф. Першооснови педагогічної інноватики. I Т. / В.Ф. Паламарчук. – К.: Освіта України, 2005. – 420 с.
11. Паламарчук В.Ф. Першооснови педагогічної інноватики. II Т. / В.Ф. Паламарчук. – К.: Освіта України, 2005. – 504 с.
12. Пашута М.Т. Інновації: понятійно-термінологічний апарат, економічна сутність та шляхи стимулювання: Навч. посіб. / М.Т. Пашута, О.М. Шкільнюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 118 с.
13. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. С. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. – 3-е вид., допов. і переробл. – К.: СПД Богданова А.М., 2008. – 376 с.
14. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: навч. посібник. / Упоряд.: І. А. Зязюн, Н. Г. Базелевич, Т. Г. Дмитренко та ін.; за ред. І. А. Зязюна. – К.: СПД Богданова А.М., 2008. – 462 с.
15. Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. – К.: К.І.С., 2003. – 296 с.
16. Творчий стиль викладання як чинник інноваційного розвитку вищої освіти [Текст] / Т.Б. Тарасова // Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (4-5 березня 2014 року). – Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2014. – Т.1. – С. – 296 - 298.
17. Управління інноваційним розвитком освіти в суспільстві ризику [Текст]: монографія. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2012. – 457 с.
18. Химинець В. Інновації в початковій школі / Василь Хеменець, Марія Кірик. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 312 с.
19. Химинець В. Інноваційна освітня діяльність \ Василь Хеменець. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 360 с.
20. Кремень В. Проект сучасної освіти: інноваційна людина / В. Кремень // Рідна школа. – 2013. – № 8 – 9 (1004 – 1005). – С. 4 – 8.
21. Кремень В. Методологічно і науково забезпечувати розвиток інноваційної освіти / В. Кремень // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2013. – №2. – С. 4 – 14.

Нормативно-правова література

1. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття). Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 р. № 896. – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.
2. Державна програма “Вчитель”. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 28 березня 2002 р. № 379.
3. Закон України «Про вищу освіту». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

4. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Закон України «Про освіту». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Наказ МОН України від 07.11. 2000 р. «Про затвердження положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності»
7. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки.
8. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Додаткова

1. Гринькова В. Модернізація національної освіти на засадах компетентнісного підходу / В. Гринькова // Рідна школа. – 2016. - № 4 (1036). – С. 20 – 24.
2. Герчанівський Д.Л. Інноваційні технології контролю успішності студентів з гуманітарних дисциплін: монографія / Д.Л. Герчанівський, Є.Ф. Іпатов, В.В.Павловський. – К.: НАКККіМ, 2010. – 192 с.
3. Івлєва Л. Перспективи інноваційного розвитку освіти / Л. Івлєва, Є.Сідоріна, С.Карбовська // Вища школа. – 2013. – № 10. – С. 49 – 58.
4. Даниленко Н. Інноваційна спрямованість освіти / Н.Даниленко // Управління освітою. – 2013. – №24 (324). – С. 3 – 7.
5. Ковальчук В.І. Тенденції інноваційного розвитку сучасної школи в Україні / В.І. Ковальчук // Імідж сучасного педагога. – 2015. – № 7 (156). – С. 3 – 6.
6. Кожевникова О.В. Дистанційне навчання як інноваційна педагогічна система та складова педагогічної майстерності сучасного вчителя / О.В.Кожевникова // Імідж сучасного педагога. – 2015. – №4 (153). – С. 14 – 16.
7. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія / А. А. Колупаєва. – Самміт-Книга, 2009. – 272 с.; іл. – (Серія “Інклюзивна освіта”).
8. Куклін О.В. Концептуальні засади інноваційного розвитку вищих навчальних закладів / О.В. Куклін [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.econom.nauka.com.ua/?op=1&z=1186>.
9. Керівник і керівництво: Інноваційні підходи / упоряд. Людмила Галіцина. – К.: Шк.. світ, 2011. – 112 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»)
10. Левківський К. Освіта України в соціально-економічному вимірі ХХІ століття / К.Левківський, Л.Івлєва // Вища освіта. – 2013. – №.9. – С. 20 – 29.
11. Максименко С.Д. Психічні механізми самореалізації особистості в медіа просторі / С.Д. Максименко // Педагогіка і психологія. – 2013. – 2 (79). – С 14 – 17.

12. Національний звіт України про впровадження положень Болонського процесу до VI міністерської конференції // Вища школа. – 2009. – № 3. – С. 3–25.
13. Ніколаєнко С. М. Стратегія розвитку освіти України: початок XXI століття / С. М. Ніколаєнко. – К.: Знаки, 2006. – 253 с.
14. Ніколаєнко С. М. Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти України: монографія / С. М. Ніколаєнко. – К.: Нац. торг.-екон. ун-т, 2008. – 419 с.
15. Пекуляк І. Інновації в навчально-виховному процесі: етапи, принципи та алгоритм / І. Пекуляк // Управління освітою. – 2015. – №22 (370). – С. 4 – 10.
16. Пузіков Д. Оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу: особливості та умови організації / Д. Пузіков, К. Гораш // Рідна школа. – 2015. – № 1 – 2 (1021 – 1022). – С. 7 – 11.
17. Салань Н. Теоретичне обґрунтування інноваційних форм діяльності позашкільних закладів України сьогодення / Н. Салань // Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Тези I-ї Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 21 – 22 листопада 2013 року). – Дрогобич: Посвіт, 2013. – С. 253 – 255.
18. Слюсаревський М.М. Медіаорієнтаційна функція освіти як відповідь на виклики інформаційної доби / М.М. Слюсаревський // Педагогіка і психологія. – 2013. – 2 (79). – С. 18 – 28.
19. Степко М. Світові тенденції розвитку системи вищої освіти та проблеми забезпечення якості й ефективності вищої освіти в Україні / М. Степко // Вища освіта. – 2013. – №7. – С. 13 – 22.
20. Степко М. Ф. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес / М. Ф. Степко. – К.: Узд., 2004. – 24 с.
21. Степко М. Ф. Проблеми реформування вищої освіти в контексті Болонського процесу / М. Ф. Степко // Педагогіка і психологія. – 2009. – № 1. – С. 34–39.
22. Петрунько О.В. Молодь та інноваційні технології: перспективи і ризики взаємодії: методичний посібник / О.В.Петрунько; Нац. акад.. пед. наук України. Ін-т соц. та політ. Психології. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. – 84 с.
23. Химинець В. Інновації в початковій школі / Василь Хеменець, Марія Кірик. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 312 с.
24. Химинець В. Інноваційна освітня діяльність \ Василь Хеменець. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 360 с.
25. Хуторской А.В. Ключевые компетентности и образовательные стандарты / А.В. Хуторской: Доклад на отделении философии образования и теоретической педагогики РАО 23 апреля 2002 г. Центр «Эйдос» [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <http://www.eidos.ru>.
26. Яструбова В. Метрологічні засади інноваційної моделі закладу освіти XXI століття / В. Яструбова // Рідна школа. 2016. – № 2 – 3. С. 26 – 31.

1. Змістові інновації у магістерській підготовці соціальних педагогів: монографія / [за заг. ред. А.А. Сбруєвої та О.М. Полякової]. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2013. – 388 с.
2. Інновації у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя: методологічні, змістові та методичні засади: [монографія] / [за ред. проф. А.А.Сбруєвої]. – Суми: Видавництво «МакДен», 2011. – 432 с.
3. Кривонос О.Б. Зміст лекцій з «Актуальних питань інноваційного розвитку освіти» [електронний ресурс].
4. Кривонос О.Б. Інструктивно-методичні матеріали для студентів з підготовки до семінарських занять з дисципліни «Актуальні питання інноваційного розвитку освіти» [електронний ресурс].
5. Кривонос О.Б. Інструктивно-методичні матеріали для студентів з організації самостійної роботи з дисципліни «Актуальні питання інноваційного розвитку освіти» [електронний ресурс].
6. Пізнавально-творча і професійна самореалізація особистості в евристичній освіті: [монографія] / [за ред. проф. М.О.Лазарева]. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2014. – 312 с.
7. Управління інноваційним розвитком освіти в суспільстві ризику : [монографія]. – Суми : Вид-во СумДПУ]за ред. проф. А. А. Сбруєвої[/ ім. А. С. Макаренка, 2012. – 460 с.

Інформаційні ресурси

1. Академія педагогічних наук України - <http://www.apsu.org.ua>
2. Український центр оцінювання якості освіти. – www.testportal.gov.ua
3. Освітній портал "Освіта.UA". – <http://osvita.ua>
4. Освітня мережа України. – www.ednu.kiev.ua
5. Виховна робота в школі. – http://www.library.kherson.ua/teach/scool_07.htm
6. Відкритий урок: професійний журнал для вчителів. – <http://osvita.ua/school>
7. Для класного керівника. – <http://www.uroki.net/docklruck.htm>
8. Острів знань : Освітній шкільний інтернет-портал. – <http://ostriv.in.ua/>
9. Педагогічні науки:теорія, історія, інноваційні технології Науковий журнал [Електронний ресурс] — Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pednauk/
10. Учительський портал. – <http://www.uchportal.ru/>
11. Я – вихователь. – <http://vosпитatel.at.ua>
12. Слово вчителя. – www.konserg.ucoz.ua
13. Портал «Діти України». – www.children.edu-ua.net
14. Наукове електронне фахове видання "Народна освіта" . – www.narodnaosvita.kiev.ua
15. Освітній портал " Педагогічна преса". – <http://pedpresa.ua>
16. "Гармонія сімейного життя". Сайт для старшокласників та старшокласниць. – <http://harmonia.okis.ru>
17. Безпека дітей в Інтернеті. – <http://onlandia.org.ua>

17. Освітній онлайн-журнал. – <http://educlub.com.ua>
18. Щоденник. Уа. – <http://shodennik.ua>
19. Українська педагогіка. – <http://ukped.com>
20. Уроки.нет. – <http://www.uroki.net>
21. Інформаційний портал "Знання". – <http://znannya.info>
22. Методичний портал. – <http://pedsovet.su>
23. Тестування і моніторинг в освіті. - <http://timo.com.ua>